

Jiřina Š.

Ludvík Vaculík (Praha)

Kdysi v roce 1976 požádal mě Vilém Prečan, abych za ním přišel do motolské nemocnice, kde sloužil jako vysokoškolský topič. Má pro mne prý důležitou zprávu. Tou Zprávou byla nějaká paní doktorka Šiklová. Seznámil nás a pravil, že ona bude jeho spojkou do Německa, ať to vím. Na ni se mám obracet a ona se zas bude obracet na mne.

Nevěděl jsem, s čím bychom se na sebe měli obracet. Netušil jsem, jaká instituce se tu vlastně zakládá, kým se stane Prečan a co nás spojí víc, než když tu byl. Musím se přiznat, že jsem si, jak lidi mívají ve zvyku, pomyslel i na to, jestli mezi těmi dvěma není ještě něco jiného než shodný poměr k lidovědemokratickému zřízení.

Opravdu došlo k tomu, že jsme se museli stýkat, já a Jiřina, dřív jen Šiklová. Ten vztah měl fáze tvořící dohromady celou dějinnou etapu: vznik a rozvoj neoficiální a zakázané kultury. Jiřina zorganizovala úplnou poštu, po níž se dostávaly za hranice knihy, rukopisy, dokumenty, dopisy, zpátky chodily knihy, časopisy a různé věci nutné ke kulturní práci: například i barva.

Z Vilémovy domácí sbírky vyvinulo se Dokumentační

středisko v Scheinfeldu. V této práci nám pomáhali pracovníci velvyslanectví Spolkové republiky Německo. Vystřídalo se jich několik, nejdokonalejší spojení bylo přes Wolfganga Scheura: toho jmenuju, protože je dávno prozrazen. Moje úloha byla shromažďovat a odevzdávat, co bylo k odeslání, Jiřině.

Za Wolfganga to bylo dost pokojné: bydlel výhodně, a estébáci měli kupodivu pracovní dobu, po které nedrželi tělesný dozor nad tím domem, ani nade mnou. Linek k Wolfgangovi bylo ovšem víc. Nejtěžší jsem to měl, když jsem musel chodit do jedné vily v Braníku: nejprve někde potmě zaparkovat, pak obejít terén, pak se osmělit a zazvonit u branky. Cestou tam jsem cítil úzkost a pálení na prsou, vysvětloval jsem si to rozčilením, nevěděl jsem, že jde o angínu pectoris.

V těchto službách jsem se měl s kýmsi střídat, ale nikdy se to nestalo. Dost mě to štvalo, cítil jsem se využíván, ale vždy jsem skončil u myšlenky: Proboha, a co ta Šiklová! Je třeba vědět, že šlo o desetiletí, a ne třeba o dva roky. Myslel jsem si, že ona jako ženská snad nevnímá své riziko. Konečně ji zavřeli, mne nikoli, neboť jsem ležel Pod Petřínem se žlučníkem: byli tam. Po návratu z vězení ona nonšalantně pokračovala v činnosti. Diplomát se zase změnil a Jiřina mi vymyslela zdravější způsob: diplomatova manželka zaparkovala kdesi auto, a já je šel vybrat.

No dobrá: to byl trochu i odbojový romantismus. Ale proč to ta pětadesátiletá Šiklová dělá dál?

(Lidové noviny, 13. června 2000)

(K Jiřině)

Od té doby se to s Jiřinou vystupňovalo. Kde se něco děje, tam ona je. Ona na mne působí jako ručička na nějakém tlakoměru: že jsem tam možná měl být také. Dostávám všelijaké pozvánky, výzvy, nabídky, žádosti: učím se všecko odmítat, a už mi to jde. Když jsem někde nebyl, dozvím se pak, že tam byla Šiklová. Je to jakýsi duševní úkaz: shoduju se s ní ve vnímání času, poměrů, ale nejsem ochoten se tomu podřídit, obětovat. Omluv mám dost: mám na jiném místě zas jiné úkoly a nemám je na koho převalit. Dobrou omluvou je mi

dneska už i obyčejná únava. Ale úplně to vědomí povinnosti potlačit nedovedu: byl jsem zvyklý, že na mne býval spoleh. A tak to, čeho na mně ubylo, dosazuju Jiřinou. „Však tam jistě půjde Šiklová.“ Děkuju.

(14. 1. 2004)